

Alkotmánybíróság

Ügyiratszám: DDNPI/ 28-2/2025

Tárgy: klímaváltozás várható hatásai a biológiai sokféleségre

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Budapest

Donáti út. 35-45 .

1535

Ügyszám:	11/3536-12/2021	
Érkezett:	2025 JAN 21.	
Érkezés módja		
☒ POSTÁN	☒ @	EGYÉB:
Példány:	Melléklet:	Kezelőiroda:
1	0	lu

Hivatkozási számuk:II/3535-10/2021

Melléklet:

Tisztelt Alkotmánybíró Úr!

A klímavédelemről szóló 2011. évi CLI törvénnyel kapcsolatos, 2024. 12. 18-én kelt végzésükre válaszolva az Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság képviselőjében az alábbiakról tudom tájékoztatni:

A klímaváltozás védett területekre, természetes élőhelyekre és védett fajokra gyakorolt hatását igazgatóságunk- megfelelő szaktudás és ismeret híján- tudományos alaposággal nem vizsgálja, de a gyakorlati természetvédelmi munka során több, idevágó tapasztalatot is beszerzett. Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a klímaváltozás hatása nehezen különíthető el a Kárpát-medencében zajló évezredes gazdálkodás illetve a közelmúlt intenzív területátalakításának eredményétől, mint például az általánosan tapasztalható szárazodás, talajvízszint csökkenés.

A klímaváltozás hatásai közül természetvédelmi szempontból legaggasztóbbnak a rendszeresen fellépő csapadékhiányt illetve a csapadék hektikus eloszlását és kedvezőtlen hasznosulását tartjuk. Tekintettel arra, hogy a hazai flóraelemek inkább toleránsak a meleggel szemben és jobban érzékenyek a csapadékra, a szárazodás veszélyezteti a természetes élőhelyeket és vegetációt. Leginkább veszélyeztetett élőhelyeknek a sekély vizes élőhelyeket tartjuk, ide tartoznak a lápok, mocsarak, egyes holtágak. Példaként megemlíthető a Baláta-tó TT-en található láp vagy a Darányi-Borókás területén található Nagyberék nevű láp, ahol az elmúlt évtizedben több alkalommal is gyakorlatilag teljes kiszáradással találkoztunk. A kiszáradás olyan védett növényfajok fennmaradását is veszélyeztetik, mint például a hazánkban csak a Baláta-tóban előforduló *Aldrovanda vesiculosa*.

Ugyancsak szárazodás okozta degradáció tapasztalható a mocsárrét jellegű élőhelyeken, ahol egyrészt a fajkészlet változása tapasztalható valamint egyes védett fajok, például a szibériai nőszirm (*Iris sybirica*) állományának csökkenése. Részben a szárazodás számlájára is írható ezeken a gyepeken az inváziós fajok, például az aranyvessző (*Solidago sp.*) térhódítása is.

A nemzeti park fő értékét jelentő folyami élőhelyek esetében fokozottan igaz, hogy a folyószabályozások által okozott morfológiai változások és a klímaváltozás okozta vízjárás és vízszintbeli változások nem választhatóak el egymástól. Viszont ezeknek az élőhelyeknek az esetében is igaz, hogy amíg két évtizeddel ezelőtt a mentett oldali víztestek vízellátásával volt csak probléma, mára a

hullámtéren elhelyezkedő mellék és holtágak vízellátása is hosszú ideig elégtelen. Ez például a halfauna ivási lehetőségeit csökkenti, de a kiszáradó élőhelyeknek tudható be az is, hogy a Duna menti hullámtéren fészkelő fekete gólya (*Ciconia nigra*) költési sikere drasztikusan lecsökkent az elmúlt években.

Erdős élőhelyek esetében a klímaváltozás hatása nagyban függ az adott erdőtípustól, legközvetlenebbül a síkvidéki, üde erdők lehetnek érintettek, ahol a talajvízszint csökkenése az élőhely olyan gyors változását okozza, amit a természetes társulások már csak nehezen tudnak követni. A klímaszcenáriók függvényében ugyancsak kérdéses lehet a Dél-Dunántúli bükkösök megőrzése. A legtöbb erdőtípus esetében a természetes újulat is megsínyli a hőhullámokat, mesterséges felújítás estében-főként tarvágás után- a megváltozó mikroklíma, kiszáradó talaj, magas talajmenti hőmérséklet veszélyezteti a sikeres felújítást. Szerencsére koronatűzzel is járó erdőtüzek még nem jelentenek komoly veszélyt a területünkön, de az aszály és a hőhullámok gyakoriságának növekedésével ennek kockázata is várhatóan nőni fog.

A klíma változásával a melegkedvelő, déli elterjedésű fajok areájának északi irányba történő terjeszkedése várható. A megjelenő új flóra és faunaelemek hatása nehezen előrejelezhető, egyes fajok várhatóan jól beilleszkednek és színesítik a hazai flórát, faunát. Ilyen fajok lehetnek pl a délividéki poszméh (*Bombus argillaceus*), óriás törösdarázs (*Megascolia maculata*) vagy a kucsmás sármány (*Emberiza melanocephala*). Sajnos azonban sok esetben az idegenhonos, inváziósan terjedő fajok a természetes élőhelyeket is veszélyeztetik. Ilyen új jövevényfaj például a tölgy csipkésposloska (*Corythucha arcuata*) ami főleg a síkvidéki kocsányos tölgyesekben okoz számottevő kárt.

A klímaváltozás hatásainak csökkentése, a klímaalkalmazkodás elérése céljából három fő irányt tudnánk meghatározni, ezek: a) megfelelő területhasználati módok elterjesztése, b) területhasználati módok megváltoztatása, c) élőhely-rehabilitációk

a) megfelelő területhasználati módok elterjesztése: Erdő és gyepgazdálkodás területén a jelenlegi gazdálkodási gyakorlatok sok esetben a korábbi megszokásokon alapul. A gazdálkodási gyakorlatok egyes eleminek megváltoztatása segíthet a szárazodás és a hőhullámok kedvezőtlen hatásainak csökkentésében az élőhelyek klímarezilienciájának megőrzésén keresztül. Ilyen gazdálkodási javaslatok például:

- kaszálókon nagyobb tarlómagasság (10 cm felett) meghagyása, ezzel a talajközeli mikroklíma megőrzése
- mocsarak, időszakos vízállások területének háborítatlanul hagyása a rendszeres gyepkezelésből való kihagyással
- nagyterületű tarvágások kerülése, ezzel az erdei mikroklíma megőrzése

b) területhasználati módok megváltoztatása: Egyes területeken a jelenlegi művelési ág, felszínborítás nem tükrözi sem a jelenlegi potenciális vegetációt, sem a klímaváltozás miatt valószínűsíthető jövőbeli adottságokat. Igazgatóságunk működési területén erre jó példa a Tengelic-homokvidék, ahol az 1950-es évekig legelőként hasznosított homoki gyepeket erdősítettek be zömében tájidegen fajokkal. Mára a talajvízszint süllyedése okozta szárazodás ezeknek az erdőknek a felújítását-főként őshonos fajok alkalmazásával- jelentősen megnehezíti, így indokolt lenne a

klímaváltozást jobban toleráló homoki gyepvegetáció visszaállítása. A területhasználati módok váltása az alábbi módokon lehet kedvező a természetvédelmi célkitűzések megvalósításában:

- erdő- gyep konverzió olyan száraz homoktalajokon, ahol a talajvíz szintje nem megfelelő az erdő fenntartásához, felújításához.
- szántó-erdő/szántó-gyep konverzió jobb vízellátású talajokon, ahol az állandó borítás megelőzi a talaj kiszáradását, illetve itt számolhatunk a terület CO₂ megkötő képességének növekedésével is.

c) élőhely-rehabilitációk: Az igazgatóság illetékességi területén elvégzett és tervezett élőhelyrehabilitációk zömében vízi élőhelyeket céloztak meg, a klímaváltozással összefüggésben a szárazodás okozta élőhelyvesztés lassításában valamint a vízi élőhelyek körüli mikroklíma javításában volt szerepük. Az élőhelyrehabilitációk közül az alábbi típusokat tartjuk kiemelkedően fontosnak a DDNPI illetékességi területén:

- vízvisszatartás kisvízfolyásokon
- holt és mellékágak helyreállítása nagy folyókon
- szárazodó vizes élőhelyek, egykori holtágak vízpótlása

Bár önálló, kizárólag a klímaváltozás kezelésével foglalkozó projekt megvalósítását igazgatóságunk a közeljövőben nem tervezi, de fontosnak tartaná olyan, nagyobb léptékű projektek megvalósítását, ami több ágazat bevonásával több cél megvalósítását (természetvédelmi célú vízpótlás, öntözés) egyszerre szolgálná. Ilyen lehetne a Duna bal partján elhelyezkedő Mohács-sziget és az ott található, a nemzeti park részét képező kiszáradófélben lévő holtág, a Riha-tó vízpótlása a Duna irányából.

Pécs, 2025.01.14.

Üdvözlettel

Závóczy Szabolcs

igazgató

Kapják:

- címzett
- Irattár